

Kick-off Embrace innovation procurement

Dag iedereen,

De minister heeft helaas geen moment in haar agenda gevonden om aanwezig te zijn vandaag. U zult het vandaag met mij moeten doen. Maar ik hoop dat – los van de zender – de boodschap toch mag blijven hangen.

Laat ik direct een open deur intrappen. De overheid is oubollig, conservatief, bureaucratisch en saai. Akkoord? Neen, natuurlijk niet. Buitenstaanders hebben dergelijke vooroordelen misschien, maar wie in de overheid werkt, weet dat die vooroordelen niet met de realiteit stroken.

Want uiteraard is de overheid innovatief. En de innovaties die wij invoeren, hebben vaak meer impact op de burgers en ondernemingen dan welke innovatie ook. Als publieke sector behartigen we immers gemeenschappelijke belangen, beheren we publieke middelen en zorgen we voor onze burgers en ondernemingen.

Om dat te doen, moet ook de overheid volop innoveren. We onderscheiden zo drie doelstellingen van public sector innovation.

- beleid en initiatieven met een interne focus op het verbeteren van de efficiëntie van de publieke sector, denk hierbij aan *administratieve vereenvoudiging*
- beleid en initiatieven met een externe focus op het verbeteren van diensten en resultaten voor burgers en bedrijven, denk hierbij aan *digitale inclusie*; en

- beleid en initiatieven die gericht zijn op het bevorderen van innovatie in andere sectoren, denk hierbij aan *ruimtetechnologie of digitale infrastructuur*

Innovatie biedt ons opportuniteiten om kosten te verminderen, processen efficiënter te maken en – het belangrijkste – helpt ons om onze dienstverlening te verbeteren.

Hoe belangrijk we innovatie vinden, toonde de minister al duidelijk aan. In 2023 reikte ze immers voor het eerst de Federale Innovatie Award uit. Meer dan 50 projecten werden ingediend. Stuk voor stuk mooie voorbeelden van een overheid die durft vernieuwen en die durft out-of-the-box denken. We mogen daar als overheid terecht trots op zijn.

Nu, awards zijn leuk, maar we voerden dit natuurlijk vooral in om iets in beweging te zetten. We willen dat innovatie in de overheid zichtbaar wordt, dat innovatoren in organisaties elkaar leren kennen en een netwerk vormen waarin ze elkaar inspireren.

We moeten de innovatiekennis en -capaciteiten in de publieke sector versterken. We moeten de onderzoekscommunity, publieke instellingen en andere innovatiestakeholders stimuleren om samen te werken. Innovatie in de publieke sector omvat immers zowel innovatie binnen de entiteiten van de publieke sector en innovatie in hun onderlinge interactie. De interactie tussen actoren in de publieke sector; bedrijven en burgers is dan ook belangrijk. Traditionele innovatieprocessen, binnen de administraties zelf, zullen vaker aangevuld worden met meer open innovatie, waarbij nieuwe oplossingen worden ontwikkeld in samenwerking tussen verschillende belanghebbenden.

Daarnaast moeten we de kennis en vaardigheden bij onze ambtenaren versterken en ondernemerschap bij hen stimuleren. Verder moeten we ook openstaan voor experimenteren. Ook de overheid kan een incubator zijn voor innovaties.

Maar om de mentaliteit waar we aan bouwen echt volledig in realiteit om te zetten, ontbreekt nog een belangrijk sluitstuk: een innovatiegericht aankoopbeleid.

Jaarlijks koopt de overheid voor miljarden in. De overheid is daarmee met voorsprong de belangrijkste economische speler. Zo dragen we bij aan economische groei en welvaart. Hoe we zaken doen en wat we kopen, heeft dus een enorme hefboomfunctie op de evolutie van producten en diensten in ons land. Als wij enkel nog circulaire meubels kopen bv., dan zal de markt in die richting bewegen.

Dat werkt ook zo met innovatie. België is een kenniseconomie. Onze samenleving bulkt van talent, expertise en technische vaardigheden. Wie een blik werkt op de wereld van start-ups en scale-ups in België vindt een veelheid aan goede ideeën in verschillende fases van implementatie.

Als de overheid in die innovaties investeert, steunen we onze kenniseconomie om te innoveren en door te ontwikkelen.

Want waarom zou de overheid moeten wachten tot iets matuur is om het te kopen? Waarom zou de overheid – anders gezegd – moeten wachten tot het duur is om een bepaalde technologie in te kopen? Waarom zou de overheid steeds achter de feiten aan moeten lopen? Zoals gezegd, waarom kan de overheid geen incubator zijn voor Belgische ondernemers met een verfrissend idee?

Uiteraard moeten we omzichtig omspringen met de publieke middelen die ons toevertrouwd worden als we zaken aankopen. Maar een goede huisvader zijn, is meer dan altijd voorzichtig zijn. Het is ook voorzienig zijn. De grote uitdagingen van onze maatschappij zoals de groene transitie, armoedebestrijding en werken aan een hogere tewerkstellingsgraad, zijn geen uitdagingen die je oplost door alleen maar de platgetreden paden te bewandelen. Bloeien de mooiste bloemen uiteindelijk niet aan de rand van de ravijn?

We weten bovendien ook dat de verwachtingen ten aanzien van de overheid steeds groter worden terwijl de middelen steeds schaarser worden. Door de zaken te blijven doen zoals we ze altijd gedaan hebben, zal het niet lukken. Durf en innovatie hebben hier een belangrijke rol te spelen.

Om dit innovatiegericht aankoopbeleid te 'kickstarten' – om in de terminologie van start-ups te blijven – heeft de minister middelen vrijgemaakt om een Program Manager Innovatief Aankopen aan te werven. Zij bracht ons hier allemaal samen voor dit event en zij zal de komende jaren – als wij de fakkel misschien al doorgegeven hebben aan een volgende Minister van Ambtenarenzaken – verzekeren dat onze ambities om innovatie in procurement binnen te brengen stap voor stap worden uitgevoerd.

Want de tools zijn er immers al. De reglementering voorziet immers al systemen zoals precommercial procurement of innovatiepartnerschap. Alleen... wij gebruiken dat niet. Angst voor het onbekende? Misschien. Maar wellicht is het veel meer het ontbreken van een duidelijke federale strategie op innovatief aankopen. Wel, die beginnen we vandaag samen te bouwen. De minister rekt op u allen om de overheid van morgen vorm te geven. Dankuwel.